

Umesamisk

Umesamisk er et unikt språk som har fellestrekk med både sydlige og nordlige samiske språk. Med en rik vekslende vokalisme som har likheter med sørsamisk. Konsonantbruken har vesentlige likheter med lule- og nord-samisk. Den umesamiske litteraturhistorien er lang og de første utgitte bøkene på samisk var på umesamisk. Det første samiske skriftspråket vokste fram i dette området fra 1600-tallet og utover. I 200 år var umesamisk språk utgangspunktet for skriftlig samisk og samiske litteraturutgivelser. På tross av dette ble ikke det umesamiske skriftspråket godkjent før i 2016.

Umesamisk er et av de mest utrydningstruede samiske språkene, men nå jobber sterke krefter for å styrke språket. Det er vilje for å vinne tilbake de kulturelle verdiene som dette språket inneholder og det er satt i gang revitaliseringsprosjekter som lover godt for fremtiden. Dette har blandt annet ført til opprettelsen av Hemnes umesamiske forum på norsk side.

Det umesamiske språket snakkes på tvers av grensen mellom Norge og Sverige.

Fun facts

- På umesamisk bøyes substantiver i kasuser for å uttrykke meninger som det brukes preposisjoner for på norsk, for eksempel "gåhtie" (gamme), "gådieste" (fra gammen) og "gåhtáje" (til gammen). Umesamisk har ni kasuser:

singularis	nom.	gåhtie
	gen.	gådien
	ack.	gådiev
	iness.	gådiesne
	elat.	gådieste
	ill.	gåhtáje
	kom.	güdiyne
	ess.	gåhtiene
	abess.	gådiete
<hr/>		
pluralis	nom.	gådieh
	gen.	güdiy
	ack.	güdiyde
	iness.	güdiyne
	elat.	güdiyste
	ill.	güdiyde
	kom.	güdiy
	ess.	gåhtiene
	abess.	gådiete

- Fra Umeälven og nordover, det vil si også i umesamisk språk, finner vi stadiesveksling. Termen beskriver konsonantvekslingen som finnes i ordets sentrale del og som opptrer på ulike måter under bøyning. Se eksempler på stadiesveksling her:

Aktangiärdaste gellengeärdidje. Från singularis till pluralis.

áldduo - álduoh *ldd* ~ *ld*

renvaja - renvajor

áhpie - ábieh *hp* ~ *b*

stor myr - stora myrar

Genetijvh aktangiärdane. Genetiv singularis.

áhkka - áhkán *hkk* ~ *hk*

farmor/mormor - farmors/mormors

hávgga - hávgan *vgg* ~ *vg*

gädda - gäddans

Gássie leä sujame viärbijde. När man böjt verb.

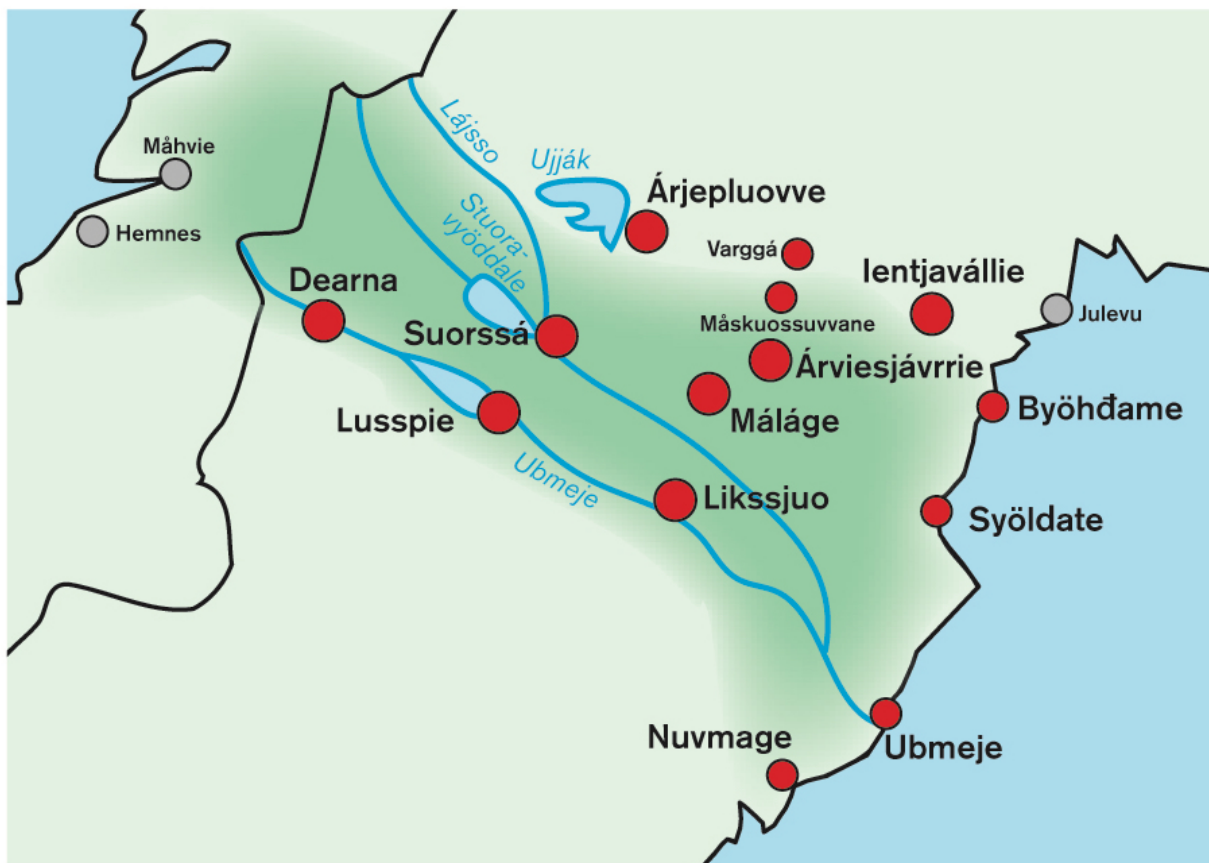
diehtiet - diädáb *ht* ~ *d*

att veta - jag vet

geärddat - giärdub *rdd* ~ *rd*

att tåla - jag tål

- Det umesamiske området på svensk side er grovt sett i området mellom Ume älvdal og Pite älvdal i Västerbotten og Norrbotten. Området strekker seg dermed over et like stort område som henholdsvis det lulesamiske og det tornesamiske området lenger nord. På norsk side er umesamisk område grovt sett i Rana-, Hemnes- og Vefsn-området i Nordland

Katarina om språket sitt

Katarina sier: "Jag har vuxit upp med språket, men ändå har jag vuxit upp med att man fått kämpa för det och det har hela min familj gjort. Ibland tänker jag att det är ett under att jag kan samiska. Jag känner mig väldigt tacksam, det har varit en speciell resa och jag fortsätter kämpa för språket. I min musik låter jag texten ta mycket plats. För mig är samiskan allt, den har en väldigt hög status i mitt liv. Jag försöker dekolonisera på mitt sätt genom att visa att språket förtjänar att finnas i alla rum. Det finns ingen anledning till att man inte ska använda sitt språk."

Instagram hvor man kan lære umesamisk:

@bahkuogirjije

@samasthmujna2

